

Aarhus den 21. september 2012

Forlig om budgettet for 2013-2016 - Fornyset og styrket ud af krisen

Vækst og udvikling i Aarhus

Aarhus er en by i vækst og en by med ambitioner om en fortsat udvikling. Den økonomiske krise gør det endnu mere vigtigt at arbejde for at nå de ambitiøse mål. Aarhus Kommune skal styres sikkert gennem krisen.

De overordnede mål for Aarhus Kommunes vækst er besluttet i kommuneplanen og kan omsættes til konkrete mål for hvert af de kommende år. Det gælder fx. de helt centrale mål:

- 3.500 flere indbyggere hvert år frem til 2030
- 2.000 nye arbejdspladser hvert år frem til 2030

Målene angiver sammen med andre overordnede mål retningen for hele Aarhus Kommunes virksomhed.

Forligsparterne er enige om at igangsætte en proces omkring fastlæggelse af overordnede mål for Aarhus Kommune. I processen skal byrådet både drøfte udformningen af de konkrete mål, men også drøfte hvordan den løbende politiske proces omkring fastlæggelse og opfølgning på de overordnede mål bedst tilrettelægges.

Strategisk byudvikling

Byudviklingsstrategien for Aarhus hviler samlet set på kommunens overordnede vision om, at *"Aarhus skal være en by i bevægelse"* og *"Aarhus skal være en god by for alle"* og i den sammenhæng også på at Aarhus skal være en bæredygtig by.

Kommunens vækst medfører behov for langsigtede beslutninger om investeringer – blandt andet i infrastrukturområdet. Med det samlede overblik i anlægsforslagene fra magistratsafdelingerne – udarbejdet primo 2012 – samt blandt andet analysen *"Trafik i Aarhus 2030"*, er der skabt et godt foreløbigt grundlag herfor.

For perioden 2013-2016 har byrådet allerede i meget vidt omfang prioriteret anlægsinvesteringer og fremrykning af disse i tilknytning til vækstpakker. Samtidig giver den økonomiske krise begrænsede mu-

ligheder for at øge anlægsniveauet yderligere. Set i sammenhæng med kommunens vækst kalder det på muligheder, som kan øge udnyttelsen af de anlægsinvesteringer som foretages – eksempelvis i forhold til, hvordan en byudvikling med øget grad af byfortætning kan indvirke på behovet for investeringer i trafikal infrastruktur og skoleudbygning. Som led i budgetlægningen for 2014 - og den anlægsprioritering som skal gennemføres i forbindelse hermed - ønsker forligspartierne, at Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling, i samarbejde med øvrige berørte magistratsafdelinger, arbejder videre med vurderingerne heraf.

Forligspartierne finder det meget væsentligt, at der sikres sammenhæng mellem den ønskede byudvikling og udviklingen af den trafikale infrastruktur.

Forud for udarbejdelsen af Planstrategi 2015 i den kommende byrådsperiode, ønsker forligspartierne således, at Teknik og Miljø på eksempelprojektniveau udarbejder en analyse, som kan danne grundlag for en politisk drøftelse af stationsnær fortætning i tilknytning til letbanen samt fortætning i forstædernes bymidter. Ligeledes ønsker forligspartierne, at der arbejdes videre med mulighederne for at udpege yderligere arealer centralt eller i kanten af Midtbyen som kan fortættes, ligesom et yderligere potentiale i et forstærket byomdannelseperspektiv ønskes nærmere belyst.

Tilsvarende ønsker forligspartierne at fastholde fokus på mulighederne for at etablere vindmøller. Aarhus Kommune skal være med i forreste række i forhold til at fremme planerne om produktion af CO2-neutral energi. Etablering af markante vindmølle anlæg i det østjyske område vil bidrage til at understøtte Aarhus som international vindmøllehovedstad, ligesom etableringen af en vindmøllepark – eksempelvis i Aarhus Bugt - vil kunne fungere som et vigtigt udstillingsvindue for den stærke virksomhedsklynge Aarhus og Midtjylland har inden for vindenergi. I tilknytning til planlægningen af et kommende nyt havneafsnit skal muligheden for at opstille vindmøller på havnen undersøges. Forligspartierne er samtidig enige om, at ambitionerne generelt skal balanceres, så den konkrete placering af vindmøller kan ske på en måde, som tager hensyn til naturen, landskabet og de omkringboende mennesker.

Europæisk Kulturhovedstad 2017

Aarhus Kommune blev den 24. august 2012 udpeget som Europæisk Kulturhovedstad i 2017. I den forbindelse indgår Aarhus i et samar-

bejde med Region Midtjylland og regionens kommuner, og byrådet har tidligere besluttet at afsætte 100 mio. kr. til projektet.

Værtskabet for den europæiske kulturhovedstad er en stor national opgave, som vil have betydning for hele Danmark. Det er derfor afgørende, at der fra alle sider arbejdes for at sikre noglerammer, der skaber mulighed for et succesfuldt værtskab. Statslig medfinansiering er en væsentlig forudsætning for at realisere ambitionsniveauet i projektet. Forligspartierne er derfor enige om, at der skal arbejdes for, at staten fastholdes på sit medansvar for, at det danske værtskab for kulturhovedstadsprojektet i 2017 bliver en succes.

Aarhus har i dag nogle kapacitetsmæssige udfordringer med afholdelse af konferencer og events. Med udgangspunkt i nomineringen til Europæisk Kulturhovedstad skal det undersøges, om der er basis for en videreudvikling af kapaciteten.

I budgetforliget for 2012 er der peget på finansieringsmuligheder for Aarhus Kommunes eget bidrag til kulturhovedstadsprojektet. Forligspartierne ønsker, at dette arbejde nu intensiveres på baggrund af udpegningen.

Forligspartierne er enige om, at den store satsning skal bakkes op med det forudsatte udlån af medarbejdere fra Aarhus Kommune. Udmøntningen gennemføres i et samarbejde mellem fonden og magistratsafdelingerne efter følgende princip. Kultur og Borgerservice udlåner 1,5 medarbejdere i 2013. Fra 2014 og fremefter udlåner Kultur og Borgerservice 1/3 af det samlede udlån. Det resterende udlån på 2/3 fordeles mellem magistratsafdelingerne efter personaletal. Magistratsafdelingerne kan som alternativ overføre ressourcer svarende til udlånet efter aftale med fonden.

Jobpakke – investering og nytænkning

Et velfungerende arbejdsmarked har central betydning for byens udvikling. Men der er behov for investering og nytænkning, hvis arbejdsmarkedet for alvor skal styrkes i positiv retning. En klar forudsætning for at dette kan lykkes, er en fortsat udvikling af samarbejdet med arbejdsmarkedets parter og en aktiv, fornuftig og effektiv beskæftigelsesindsats med øje for virksomhedernes behov og de lediges ressourcer og kvalifikationer.

Forligspartierne vil fortsat lægge stor vægt på, at den kommunale indsats for vækst og inklusion på arbejdsmarkedet bygger på inddragelse af erhvervslivet, de faglige organisationer, uddannel-

sesinstitutionerne, den enkelte ledige og den uddannelsessøgende. Det er igennem samarbejde, at der skabes udvikling og vækst i beskæftigelsen på det private område i Aarhus. Forligspartierne er optaget af, at en stigning i antallet af arbejdspladser i byen og en aktiv beskæftigelsesindsats kan supplere hinanden til gavn for borgere, virksomheder og kommunens økonomi.

I en periode med stigende ledighed og vigende vækst er der særlige udfordringer. Udfordringerne er af forskellig karakter afhængig af den enkelte lediges evner og livssituation. Det betyder, at der må findes nye innovative løsninger på, hvordan flere kan komme væk fra overførselsindkomst og i stedet få fodfæste på arbejdsmarkedet.

Investeringsmodeller

Aarhus Kommune skal fortsat være en foregangskommune på arbejdsmarkedsområdet og gå foran ved at investere i et velfungerende arbejdsmarked og en fornuftig og effektiv beskæftigelsesindsats for ledige og virksomheder.

På den baggrund er forligspartierne enige om at iværksætte fem investeringsmodeller, hvor en styrkelse af den aktive beskæftigelsesindsats, bl.a. via flere sagsbehandlere og virksomhedskonsulenter, skal få flere i beskæftigelse og give færre udgifter til forsørgelse. Investeringsmodellernes fem områder er:

- En videreførelse af investeringsmodellen på sygedagpengeområdet
- Udviklingsforløb for unge psykiatriske patienter med henblik på forebyggelse af førtidspension
- Investering i flere jobrotationsforløb
- Investering i fleksjob til ledighedsmodtagere
- Målrettet jobindsats for unge med lange og mellemlange videregående uddannelser.

Som led i investeringsmodellen vedrørende fleksjob ønsker forligspartierne, at der udover kommunale fleksjobs også sættes ekstra fokus på mulighederne for at skabe fleks- og skånejob i kulturelle institutioner, frivillige foreninger, socialøkonomiske virksomheder og i Kulturhovedstad2017.

Over budgetperioden 2013-2016 forventes de fem investeringsmodeller isoleret set at bidrage med en gennemsnitlig årlig nettogevinst på ca. 33 mio. kr.

Forligspartierne er enige om, at Borgmesterens Afdeling og Sociale Forhold og Beskæftigelse løbende træffer beslutning om at anbefale videreførelse eller ophør af de iværksatte initiativer afhængig af succesraten. Risikoen ved investeringerne vurderes på denne baggrund at være begrænset.

Forligspartierne afsætter herudover 1,5 mio. kr. i 2013 til DM i Skills samt yderligere 1,5 mio. kr. i 2013 og 3,0 mio. kr. i 2014 og frem til indsatser knyttet til jobpakken.

Lokale 4-partsforhandlinger

Forligspartierne lægger vægt på en beskæftigelsesindsats, som både fokuserer og differentierer med det sigte, at byens borgere bliver inkluderet i bysamfundet og kan bidrage til byens udvikling. Arbejdsmarkedets parter og uddannelsesinstitutionerne er betydningsfulde for at få udfordringerne på arbejdsmarkedet løst. Derfor er forligspartierne enige om, at invitere til lokale 4-partsforhandlinger for i fællesskab at finde bæredygtige løsninger nu og i fremtiden.

Samspil med regeringens akutpakke

I forbindelse med vedtagelse af forkortelse af dagpengeperiodens længde fra 4 til 2 år skal der ydes en ekstraordinær indsats for at understøtte de ledige i deres jobsøgning og tilbagevenden til arbejdsmarkedet. Regeringens akutpakke omsættes i Jobcenteret, hvor det skal sikres, at den ekstraordinære indsats i investeringsmodellerne kommer de ledige, der er i risiko for at miste dagpengereetten til gode.

Investering i ungeområdet

Forligspartierne er desuden enige om, at investering i uddannelse er helt centralt både for den enkelte borger og for bysamfundets udvikling. Derfor hilser forligspartierne det velkomment, at Aarhus Kommune i 2013 er værtsby for Danmarks mesterskaberne i erhvervsuddannelser, *DM i Skills*. Mesterskaberne giver de unge en unik mulighed for at møde 40 forskellige erhvervsfaglige uddannelser i praksis og derved få viden og inspiration til valg af uddannelse. Samtidigt giver mesterskaberne et boost til erhvervsuddannelsernes prestige, hvilket bl.a. kan bidrage til, at færre falder fra erhvervsuddannelserne. Mesterskaberne understøtter dermed målsætningen om, at 95% af en ungdomsårgang skal have en uddannelse og de kan styrke den positive udvikling på området.

Udover beløbet på 1,5 mio. kr. i 2013 til dækning af udgifter til en del af de fysiske rammer forudsætter forligspartierne, at Sociale Forhold og Beskæftigelse via ekstern finansiering og den mulighed for forbrug

af opsparing som frigives til afdelingen i 2013 kan finansiere de resterende udgifter i forbindelse med arrangementet.

Særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU)

Den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse (STU) er en 3-årig uddannelse for udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov. Målet med uddannelsen er, at den unge opnår personlige, sociale og faglige kompetencer til en så selvstændig deltagelse i voksenlivet som muligt - herunder videreuddannelse og beskæftigelse. Unge i målgruppen har haft retskrav på en sådan uddannelse siden 2007, hvor loven blev indført.

Forligspartierne anerkender, at der er et meget stort efterspørgselspres og dermed budgetmæssig udfordring på området. Forligspartierne er derfor enige om, at Sociale Forhold og Beskæftigelse udarbejder en nærmere analyse af området med anvisning af forskellige handlemuligheder – herunder mulighederne for at nedbringe udgiftsvæksten samt finansieringsmuligheder i øvrigt. Herudover vil der i analysen blandt andet indgå elementer fra den forventede lovrevision på området i folketingsåret 2012-13. Analysen skal indgå i drøftelserne om budgettet for 2014.

Styrkelse af indsatsen for 95% målsætningen

Med vedtagelsen af 95% handlingsplanen satte Byrådet sig et ambitiøst lokalt mål: 95% af de unge, der forlader folkeskolen skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Helt nye tal viser, at vi er på rette vej. Forligspartierne forventer, at den positive udvikling fortsætter, men ønsker samtidig at forstærke indsatsen.

Der afsættes en pulje på 2 mio. kr., der skal understøtte unge, der har vanskeligheder med at gennemføre en ungdomsuddannelse. Udmøntningen og udviklingen af initiativer for denne gruppe udarbejdes i samarbejde med erhvervsskolerne og arbejdsmarkedets parter. En særlig vinkel er at inddrage erhvervslivets vilkår og indsigt i forhold til de unge. De konkrete initiativer forelægges forligskredsen.

Forligspartierne er fortsat enige i handlingsplanens tænkning om at afprøve indsatser i lille skala her og nu, og gøre mere, hvor der på kort sigt opnås positive resultater. Forligspartierne ønsker derfor at udbrede virksomhedsskolens foreløbige lovende erfaringer med at skabe en praktisk tilgang til undervisningen for den gruppe af unge, der skal kunne se, at det de lærer, kan bruges til noget. Uddannelsesformen skal fremover indgå i store kommunale byggeprojekter.

Herudover ønsker forligspartierne et styrket fokus på uddannelsesparathed. Børn og Unge skal indtænke uddannelsesparathed i samarbejdet mellem skole og hjem gennem hele skoleforløbet. Og der skal skabes dialog herom i de Samarbejdsfora for grundskole, FU, UU og uddannelsesområdet, der allerede er et initiativ under handlingsplanen.

Idet forligspartierne tilslutter sig handlingsplanens tænkning om løbende opfølgning på planens indsatser, herunder eventuelt afvikling, anmoder forligspartierne Sociale Forhold og Beskæftigelse samt Børn og Unge om at fremsende en orientering til byrådets medlemmer om de foreløbige erfaringer og resultater.

Byrådet besluttede ved vedtagelse af 95 % handlingsplanen, at handlingsplanens initiativer finansieres via opsparede midler. Det resterende forbrugsbehov i 2013 på 1,5 mio. kr. i Sociale Forhold og Beskæftigelse og 4 mio. kr. i Børn og Unge forudsætter forligspartierne, at afdelingerne tilvejebringer som en del af den opsparing som samlet set frigives i 2013.

Styr på økonomien

Målrettede investeringer

Kommunens økonomi er som resten af landet påvirket af den økonomiske krise. Reformerne af beskæftigelsestilskuddet og af udligningsystemet i foråret har - sammen med aftalen mellem KL og regeringen om kommunernes økonomi i 2013 - betydet væsentlig færre indtægter end forventet. De udefrakommende ændringer har betydet, at det er nødvendigt at tage initiativer til at opretholde den økonomiske udvikling og afvikling af gæld, som blev aftalt sidste år.

Forligspartierne lægger vægt på, at der fortsat er styr på kommunens økonomiske situation.

Som led heri er det nødvendigt at sænke kommunens udgifter. Forligspartierne lægger vægt på, at udgifterne så vidt muligt nedbringes via målrettede investeringer i fx energirigtige løsninger, ny teknologi, forebyggelse mv., sådan som det er angivet i Magistratens budgetforslag.

Omprioriterings- og bufferpulje i budgettet

I de kommende år forventes der fortsat at være pres på kommunernes økonomi. Forligspartierne ønsker derfor at videreføre den buffer til uforudsete udgifter, der blev etableret i sidste års budget. I 2015 indarbejdes der et krav om effektivisering og omstilling for 0,5 % af løn-

summen. Udmøntningen sker gennem en proces, der fastlægges i budgetproceduren for 2015. Det er hensigten, at puljen, udover at finansiere uforudsete budgetudfordringer, giver et råderum til politisk prioritering, herunder mulighed for gældsafvikling.

Forsigtig, styret brug af opsparing

Gennem god og ansvarlig økonomistyring har de decentrale enheder i Aarhus Kommune opbygget en betydelig nettoopsparing. Det ser forligspartierne med stor tilfredshed på. Forligspartierne finder samtidig overførselsadgangen mellem årene meget betydningsfuld for en fortsat effektiv og ansvarlig decentral økonomistyring. På baggrund af blandt andet forventningerne til regnskabet for 2012, er forligspartierne derfor enige om, at der kan frigives forbrug af decentral opsparing på 210 mio. kr. i 2013.

Den frigivne opsparing i 2013 anvendes til følgende:

- 20 mio. kr. til eksternt finansierede projekter på socialområdet (primært forbrug af overførte midler til hjemløseplanen).
- De resterende 190 mio. kr. fordeles som forbrugsmulighed på baggrund af de enkelte sektors andel af opsparingen. Forligspartierne er enige om, at magistratsafdelingerne kan anvende muligheden til indfasning af rammereduktionerne i 2013.

Analyser af de ikke-styrbare områder

I forlængelse af budgettet for 2012-2015 er der gennemført analyser af de ikke-styrbare overførselsudgifter samt en række ikke-styrbare serviceområder.

Med afsæt i analyserne er forligspartierne enige om at:

- Borgerstyret Personlig Assistance (BPA) gøres styrbart som beskrevet i særskilt afsnit nedenfor.
- Hjælpebidrag i Sundhed og Omsorg (ex. høreapparater) gøres styrbare fra og med 2013.
- Vintertjeneste gøres styrbart som beskrevet i særskilt afsnit nedenfor.
- Tre mindre ikke-styrbare overførselsområder gøres styrbare fra og med 2013:
  - Aktiveringsgodtgørelse – en ekstra ydelse, der udbetales til personer i aktivering der har merudgifter i forbindelse med aktiveringen.
  - Hidtil ikke-styrbare dele af integrationsloven.
  - Sociale formål - udgøres af ekstra ydelser til sociale og sundhedsmæssige formål til personer på kontanthjælp.

- Øvrige anbefalinger i analyserne følges – herunder at kommunens budgetteringspraksis vedr. underkompensation på overførselsudgifter (inkl. beskæftigelsestilskud) justeres som beskrevet i analysen herom.

Forligspartierne ønsker et fortsat fokus på muligheden for at gøre yderligere ikke-styrbare områder styrbare. Forligspartierne anmoder derfor Borgmesterens Afdeling om – i samarbejde med magistratsafdelingerne – at foretage yderligere analyser heraf.

Innovation - Inklusion - Investering

Satsning på innovation

Det er nødvendigt at gentænke kommunens opgaveløsning, hvis der fortsat skal leveres god service til den voksende befolkning i Aarhus Kommune. Med budgetforliget for 2012-2015 blev innovation og gentænkning sat på dagsordenen. I forbindelse hermed blev der etableret en udviklingspulje, der med 40 mio. kr. årligt fra 2013 skal understøtte nytænkning og innovative tiltag.

Der er arbejdet intensivt med den forandringsproces, der er en betingelse for at gøre innovation til en integreret og meningsfuld del af kommunens drift. Forligspartierne er enige om at bekræfte en fortsat og styrket indsats for at gøre Aarhus kommune innovativ og nytænkende.

Kreativitet og gode ideer skal have tid, rum og tillid for at udvikle sig. Forligspartierne er enige om, at innovation i vid udstrækning skal være en decentral og kontinuerlig proces. Det er vigtigt for forligspartierne, at udmøntningen af innovationspuljen i perioden 2013-2016 ikke bliver en del af den generelle budgetproces, men følger egne logikker og tidsplaner.

Inklusion - normalområdets ansvar

I budgetforliget for 2012-2015 var der enighed om, at én meget stor fælles udfordring er: Den markante bevægelse fra normalområdet til specialområdet, som i stigende grad opleves på en lang række kommunale serviceområder, og som dels medfører marginalisering af store grupper af borgere, dels medfører betydelige udgifter for kommunen.

I forlængelse af sidste års budgetforlig blev igangsat en proces mellem Sociale Forhold og Beskæftigelse og Børn og Unge med fokus på konkrete initiativer til øget rummelighed og redefinering af den eksis-

sterende opgave- og ansvarsfordeling mellem de to afdelinger. Konkret blev iværksat et såkaldt inklusionslaboratorium i bydelen Tilst. Internt i Sociale Forhold og Beskæftigelse er desuden udarbejdet en handleplan for beskæftigelsesrettet inklusion, ligesom der i regi af det eksisterende snitfladearbejde mellem Sociale Forhold og Beskæftigelse og Sundhed og Omsorg har været særligt fokus på inklusionsskabende tiltag på ældreområdet. I Børn og Unge er der iværksat et større inklusionsprojekt "Fællesskaber for alle".

Forligspartierne ønsker at bevare et fortsat stærkt fokus på den ambitiøse målsætning om at knække kurven for, hvor stor en andel af kommunens borgere som modtager specialiserede døgn- og dagtilbud på socialområdet, specialundervisning udenfor normalklassen m.v.

På denne baggrund ønskes udviklingen fremadrettet fulgt i regnskabet via relevante mål og nøgletal.

Velfærdsteknologi - Aarhus skal være førende

Velfærdsteknologi kan øge borgernes tryghed, sikkerhed og mulighed for at klare daglige gøremål og mobilitet i og uden for boligen. Velfærdsteknologi giver dermed øget selvhjulpethed og bedre livskvalitet for de primære målgrupper som ældre, kronikere og borgere med handicap. Dermed frigøres ressourcer, som kan bruges bedre. Velfærdsteknologi kan ligeledes understøtte læring og trivsel for andre målgrupper.

Forligspartierne ønsker at sætte Aarhus på det velfærdsteknologiske verdenskort ved at:

- Skabe et globalt førende udviklings- og erhvervsklima indenfor velfærdsteknologi.
- Aarhus Kommune bliver pioner indenfor brug af velfærdsteknologi på alle kommunens serviceområder.
- Aarhus Kommune giver borgerne ansvar og kompetence til at bruge teknologi i hverdagen.

Aarhus har allerede en række førende virksomheder indenfor det velfærdsteknologiske område og der skal gennemføres en satsning på velfærdsteknologi på tværs af kommunen som bysamfund, og sammen med universitetet, erhvervslivet, Teknologisk Institut, VIA m.v. med henblik på at gøre Aarhus Kommune førende i velfærdsteknologi i praksis.

Konkret er målet, at:

- 1.000 flere ældre/borgere med handicap om året skal være mere selvhjulpne i egen bolig ved brug af velfærdsteknologi fra 2015.

Brugen af velfærdsteknologi kan med fordel udbredes til flere funktioner, særligt på ældre- og handicapområdet. Aarhus Kommune skal stille teknologi til rådighed for borgere på alle relevante områder. Samtidig skal kommunen tilbyde undervisning i brug af teknologien, så de nye løsninger bliver en naturlig del af hverdagen. Det gælder både ældre og borgere med handicap, som skal lære at gøre hverdagen nemmere med teknologi, såvel som børn og deres forældre, der kan bruge teknologi til at fremme læring. På skoleområdet iværksættes således en større satsning om pædagogisk IT.

Sundhed og Omsorg har fremsendt indstilling om udmøntning af 10 mio. kr. fra den sundheds- og velfærdsteknologiske investeringspulje. Indstillingen er endnu ikke behandlet i byrådet, men forligspartierne ser positivt på en fortsat satsning på området og ser frem til den evaluering af investeringer i velfærdsteknologi, som Sundhed og Omsorg fremsender sammen med Regnskab 2012.

Offentlig-privat samarbejde

Der er på baggrund af budgetforliget for 2012-2015 lavet vurderinger af muligheden for offentlig-private samarbejde i Aarhus Kommune, hvilket også er i tråd med regeringsgrundlaget og aftalen mellem regering og kommuner for 2013.

Forligspartierne anmoder alle afdelinger om at styrke offentlig-privat samarbejde. Resultaterne vurderes som led i budgetlægningen for 2014-2017. Forligspartierne anerkender, at der allerede foregår meget samarbejde med private leverandører og vil tilskynde til, at elementer fra tankegangen bag offentlig-privat samarbejde (incitament, opgaveudvikling, fælles deling af risiko og gevinst mv.) også tænkes ind i eksisterende kontraktstyring med private leverandører.

Effektiv administration

De administrative områder er vigtige for at understøtte den direkte service overfor borgerne i skoler, dagtilbud, ældrecentre mv. Samtidigt er det dog også vigtigt, at de administrative udgifter begrænses, så flest mulige midler kan bruges på den borgernære service. Forligspartierne ønsker, at der hentes en effektivisering på 25 mio. kr. årligt fra 2014 og frem.

Besparselsen på 25 mio. kr. fordeles på magistratsafdelinger ud fra både antallet af ansatte i de administrative stillingskategorier og de administrative budgetter. Rammereduktionerne på 151 mio. kr. årligt omfatter også administrative områder. Besparelsen på 25 mio. kr. årligt betyder således, at der spares mere på administration end på øvrige områder.

Byrådet har nedsat et styreform- og strukturudvalg. Dette udvalg skal komme med forslag til ændringer i Aarhus Kommunes struktur fra 2014. Formålet er bl.a. at effektivisere kommunens hjælpefunktioner. Forligspartierne ønsker, at der hentes en effektivisering årligt fra 2014 og frem.

Forligspartierne understreger, at den generelle besparelse på administration ikke forhindrer, at der på udvalgte administrative områder ansættes flere eller i øvrigt bruges flere midler på administration efter konkrete beslutninger, som er finansieret via veldokumenterede investeringsmodeller.

Grøn pakke

Energioptimering af kommunens bygninger

Forligspartierne ønsker, at Aarhus Kommune går foran i bestræbelserne på at sikre målsætningen om et CO₂-neutralt bysamfund. Konkret er målet at:

- Aarhus skal være CO₂-neutralt i 2030

Dette skal ske gennem en energiscreening og energirenovering af en del af kommunens bygninger. En foranalyse vurderer, at det vil kunne betale sig at gennemføre energirenoveringer (herunder opsætning af solceller) for i alt 456 mio. kr. Det vil kunne reducere CO₂-udledningen med 40 % i de omfattede bygninger.

Forligspartierne ønsker at igangsætte en systematisk, tværmagistratslig investering i energirenovering på basis af en grundig screening af sparepotentialet. Sigtet er at realisere en fundamental reduktion af CO₂-udledningen gennem økonomisk rentable energibesparelser. Samtidig vil der være væsentlige sidegevinster i form af f.eks. bedre indeklima og øget beskæftigelse.

Der etableres en koordinerings- og rådgivningsfunktion i det nye fælles bygningskontor i Teknik og Miljø, som skal varetage de tværmagistratslige opgaver i samarbejde med øvrige afdelinger. Magistratsafdelingerne bidrager til finansieringen af denne funktion. Herudover vil

det være obligatorisk for afdelingerne at finansiere en screening af bygningerne i afdelingen. Ansvar for at gennemføre og finansiere de enkelte investeringer påhviler magistratsafdelingerne.

Forligspartierne beder Teknik og Miljø om at fremsende en indstilling om organisering og finansiering af energioptimeringer af kommunens bygninger med udgangspunkt i de nævnte principper.

El-biler

Elbiler giver en betydelig miljømæssig gevinst på 50 % reduktion i CO₂ udledning. Samtidig giver el-biler et langt bedre miljø i byen ved reduceret udledning af partikelforurening. Forligspartierne ønsker derfor at kommunen i størst mulig grad anvender el-biler.

I første omgang er forligspartierne enige om, at Sundhed og Omsorg starter udskiftning af alle hjemmehjælpsbiler til el-biler. Erfaringerne herfra skal bruges til at udbrede el-biler til de relevante områder i kommunen.

For at understøtte væksten i el-biler og kommunens brug heraf lægger forligspartierne endvidere vægt på, at der etableres tilstrækkeligt med opladestationer rundt omkring i byen. Teknik og Miljø anmodes derfor om at følge udviklingen på området, og sikre fokus på opladefaciliteter i forhold til planlægning, byudvikling og infrastruktur. Herunder at der laves en handleplan for området.

Aarhus som cykelby: El-cykler i kommunen

Cyklen er et velfungerende og grønt alternativ til bilen. Med baggrund i cykelhandlingsplanen og Trafik i Aarhus 2030 er der fokus på at prioritere forholdene for cyklisterne, herunder at flere pendlere vælger cyklen frem for bilen. I forhold til supercykelstier, som forbedrer infrastrukturen for folk, der pendler over længere afstande, ønsker forligspartierne, at Teknik og Miljø ansøger om andel i de statslige puljemidler der er afsat til formålet. Prioritering af supercykelstier forventes herefter at kunne indgå som en del af det anlægsprogram som skal besluttes i forbindelse med budgetlægningen for 2014.

Forligspartierne afsætter allerede nu 3 mio. kr. årligt fra 2014 til cykelstier. Midlerne udmøntes i forbindelse med det årlige anlægsprogram på infrastrukturområdet.

Størstedelen af det sammenhængende byområde i Aarhus ligger inden for ca. 5 km. fra Midtbyen. En stor del af væksten i trafikmængden har derfor en længde, hvor der er stort potentiale for cykeltrafik. Forligspartierne ønsker, at kommunens medarbejdere går foran og bru-

ger cykler og el-cykler, og opfordrer samtidig til stop for brug af taxa på ture under 5 km. Afdelingerne organiserer, at der bliver mulighed for brug af cykler og el-cykler på korte strækninger overalt i kommunen, hvor dette er praktisk muligt. Det forudsættes, at forslaget kan finansieres indenfor afdelingernes eksisterende økonomi.

Sundhed og svage ældre

Forligspartierne lægger vægt på, at der ikke reduceres i den direkte pleje på ældreområdet i forbindelse med udmøntningen af rammere- duktionerne i 2013 og frem.

Det nære sundhedsvæsen – indsats for svage ældre og kronikere
Grænsen mellem kommunale sundhedsopgaver og opgaver løst af det regionale sundhedsvæsen flytter sig. Forligspartierne ønsker derfor at afsætte midler til en styrket indsats i det nære sundhedsvæsen på 17 mio. kr. årligt svarende til de beløb, som blev afsat i aftalen mellem regeringen og kommunerne særligt til svage ældre og mennesker med kronisk sygdom.

I Region Midtjylland er der mellem regionen og kommunerne i sundhedsaftalen indledt et tæt samarbejde om indsatsen til borgere med kroniske sygdomme. Nogle af de afsatte midler skal finansiere forløbsprogrammer for kronisk syge, der skal målrette og koordinere den samlede sundhedsindsats mellem sygehus, kommune og praktiserende læger mfl. Midlerne skal også finansiere nye kommunale opgaver som løses af kommunen og sygehusvæsenet i fællesskab. I kommunens sundhedspolitik er forebyggelse i højsædet, hvilket ligeledes finansieres af de afsatte midler. Hertil ønsker forligspartierne at udvide den rehabiliterende indsats til nye målgrupper. Den endelige fordeling af midlerne vil tage hensyn til en eventuel konkretisering fra KL og regeringen senere på året.

Forligspartierne ønsker at styrke det opsøgende sundhedsarbejde i kommunens udsatte boligområder ved at anvende 1,5 mio. kr. årligt på området.

Den styrkede indsats for svage ældre og kronikere foreslås i perioden 2013 til 2015 finansieret ved forventede mindredgifter fra den aktivitetsbestemte medfinansiering. I 2016 og efterfølgende år tilbageføres 16 mio. kr. til medfinansieringsområdet.

Såfremt mindredgifterne ikke helt når den forventede størrelse på 17 mio. kr. finansieres mankoen via opsparing på sundhedsområdet, og i anden omgang fra opsparing på ældreområdet. Det betyder, at så-

fremt der efter 2012 er et ønske om at udmønte mindreforbrug på 10 mio. kr. årligt til velfærdsteknologi som hidtil, så forudsætter det mindredgifter på 27 mio. kr. årligt.

Forligspartierne er samtidig enige om, at i takt med, at Sundhed og Omsorg kan dokumentere effekter af konkrete forløbsprogrammer for udvalgte målgrupper (i første omgang ældre medicinske patienter, kronikere og genindlæggelser af hyppigt indlagte), så vil forligspartierne se positivt på at anvende mindredgifter til nye indsatser og samarbejdsprojekter på sundhedsområdet.

Investeringer på sundhedsområdet

Forligspartierne er enige om at iværksætte en række tværkommunale projekter inden for sundhedsområdet. Målet er at afprøve nye og alternative tværkommunale metoder. Projekterne er udvalgt, fordi de styrker sundheden på en måde, som forventes at reducere udgifterne til f.eks. medfinansiering, sygedagpenge, førtidspension, kontanthjælp m.v. samt bidrage til reduceret sygefravær.

Der er tale om projekter, hvor der er en vis usikkerhed om den forventede effekt. Frem til årsskiftet 2012/2013 skal projekterne beskrives nærmere, herunder risikoen ved disse, samt hvordan de kan finansieres. Det er forligspartierne, som godkender projekternes endelige business case, hvori bl.a. evalueringsmodel skal fremgå.

Det foreslås, at hvis den forventede effekt af et projekt ikke nås indenfor en tidsramme på 2 år vil projektet ophøre. Omvendt, hvis projekterne viser de ønskede resultater, skal det overvejes at gøre det permanent, finansieret af de områder, som har opnået mindredgifter. Projekter som foreløbigt overvejes er:

- Tidlig og koordineret indsats overfor børn, unge og voksne med erhvervet hjerneskader.
- Tværgående sundhedsindsats overfor borgere, der er tilknyttet jobcentrene pga. sygdom.
- Uddannelse under sygdom.
- Udarbejdelse af sundhedsprofiler på offentlige og private arbejdspladser.
- Styrket pleje og omsorg for døende - i samarbejde med Region Midtjylland.
- Rehabiliterende indsat i forhold til borgere der modtager ydelser fra flere magistrater - grib hverdagen i hele kommunen.
- Sundhedsindsats i forhold til unge kontanthjælpemodtagere på vej til førtidspension.

- Behandling af overforbrug, misbrug og konsekvens af alkohol

Forligspartierne er enige om, at en væsentlig forudsætning for, at tankerne bag det nære sundhedsvæsen kan lykkes er, at man får understøttet, at indsatsen fokuserer på kvalitet og effekt af sundhedsindsatsen frem for på kvantitet og aktivitet. Det indebærer også, at opgaverne skal løses på det lavest effektive omkostningsniveau (LEON). En sådan omlægning forudsætter en omprioritering af ressourcerne i det samlede sundhedsvæsen, således at, når der flyttes opgaver til et andet niveau, sker der en samtidig flytning af ressourcer til denne opgave. Derfor er forligspartierne enige om, at Aarhus Kommune i samarbejdet med Region Midt skal sikre, at regionen/hospitalerne i forbindelse med opgaveoverdragelse også flytter ressourcer, så kommunen kan løse opgaven uden at det går udover kommunens nuværende opgaver.

Børn og Unge

Fortsat kvalitet for børn, forældre og medarbejdere

Forligspartierne lægger afgørende vægt på, at der af hensyn til børn, forældre og medarbejdere skabes ro om de store serviceområder i Børn og Unge. Det gælder i dagtilbud, skoler, SFO og på Fritids- og ungdomsskoleområdet, hvor forligspartierne ønsker at fastholde den nuværende kvalitet.

Det oprindelige budgetforslag fra Magistraten indeholdt en reduktion på 1,4 procent eller cirka 21 mio. kr. om året på dagtilbudsområdet. Dette ønsker forligspartierne at undgå.

Derfor sikrer partierne med budgetforliget en tilførsel på 21 mio. kr. årligt, så dagtilbuddene undgår at reducere i normeringerne. Området tilføres i budgetforliget 15 mio. kr. årligt. De resterende 6 mio. kr. findes på områder, der ikke berører de enkelte dagtilbud. Sammenholdt med udviklingen i budgettet - med stigende vækst i udgifterne som følge af stigende børnetal - anser forligspartierne regeringsaftalens intentioner for indfriet.

Forligspartierne er samtidig enige om, at den generelle rammebesparelse på 1,4 pct. på folkeskoleområdet findes uden at påvirke det eksisterende serviceniveau på undervisningen herunder elevernes timetal. Tilsvarende gælder, at tilpasningen på Fritids- Ungdomsskoleområdet findes uden at berøre eksisterende serviceniveau væsentligt. Dette er blandt andet gjort muligt ved en vellykket indsats for inklusion, hvor det er lykket at stoppe væksten i udgifter tidligere og hurtigere end hidtil forudsat.

Dagplejen

Forligspartierne ser dagplejen som et vigtigt og fleksibelt tilbud til børn og forældre i Aarhus Kommune. Dagplejen har høj forældretilfredshed og høj tilfredshed blandt medarbejderne, og forligspartierne ønsker også fremover at fastholde dagplejen som et ligeværdigt og stærkt tilbud. I forlængelse af den dagplejekampagne, som blev gennemført i 2011, beder forligspartierne Børn og Unge om at fremlægge et forslag til, hvordan kendskabet til dagplejen yderligere kan udbredes samt hvordan det gøres mere attraktivt at være dagplejer i Aarhus. Det skal ske i dialog med relevante parter på området, herunder de faglige organisationer. Børn og Unge bedes fremlægge forslaget for forligspartierne senest i foråret 2013.

Pædagogisk IT i folkeskolen

IT anvendes i stigende grad i arbejds-, fritids-, kultur- og samfundslivet. Det betyder, at alle mennesker har brug for kompetencer, der sætter dem i stand til at deltage aktivt som borgere og medarbejdere i vidensamfundet. Forligspartierne er enige om, at Aarhus skal være i front, når det handler om at udnytte IT til at skabe læring for alle børn og unge.

For at realisere dette er forligspartierne enige om at investere i digitalisering i tre spor:

- Kapacitetsopbygning og tilgængelighed
- Indsigt og læring
- Udsyn og partnerskaber

Forligspartierne er enige om, at der i 2013-14 afsættes 46 mio. kr. til etablering af trådløst netværk i henhold til regeringsaftalen. Udgiften finansieres via tildeling af midler fra kommunens kvalitetsfondsmidler, midler via mindreudgifter ved eventuel undladelse af etablering af pædagogisk ledet legeplads i Sølystgade samt provenu som følge af salg af arealer i forbindelse med anlæg af nye idrætsfaciliteter i Skødstrup (jf. byrådsbeslutning fra august 2010 om et midlertidigt udlæg fra Børn og Unge til anlæg af nye idrætsfaciliteter her). Såfremt merprovenuet ved salg af grunde i Skødstrup ikke er tilstrækkelige til finansiering af udgifterne ud over bidraget fra kvalitetsfonden finansierer Børn og Unge udgiften.

Af regeringens pulje til digitale læremidler på 500 mio. kr. i årene 2012 - 15 forventes der afsat 150 mio. kr. årligt i 2013 og i overslagsårene frem til 2015, hvor Aarhus Kommunes andel til medfinansiering må forventes at andrage 7,5 mio. kr. årligt. For at få maksimalt

udbytte af ministeriets pulje ønsker forligspartierne afsat 7,5 mio. kr. årligt til kriterierne for anvendelse af puljen, herunder digitale læremidler. Udgiften finansieres ved at reservere midler fra skolernes konto til undervisningsmidler.

En væsentlig forudsætning for en kvalitativ anvendelse af IT er, at de rette kompetencer er til stede hos lærerkræfterne på skolerne. Forligspartierne er enige om at investere i en bred palet af indsatser, der skal sikre optimering af kompetencerne på skolerne. Det drejer sig om praksisnær kompetenceudvikling til lærere og inddragelse af resurserpersoner til ny inspiration. Til dette formål ønsker forligspartierne at afsætte 2 mio. kr. i 2013 og 3 mio. kr. i 2014 og frem, idet det samtidigt ønskes, at der ses på mulighederne for jobrotation for at få flere i beskæftigelse.

Forligspartierne ønsker at udnytte det helt unikke lokale afsæt Aarhus har som førende uddannelsesby. Ved indgåelse af partnerskaber med IT-kompetencepersoner på hhv. professionshøjskolerne og Aarhus Universitet kan Børn og Unge drage nytte af den nyeste viden og bringe det i anvendelse i læringssammenhænge. Her ønsker forligskredsen, at der dannes helt tætte bånd i gensidigt forpligtende partnerskaber.

Tidlig og forstærket sproglig indsats i dagtilbud

Forligspartierne tilslutter sig byrådsindstillingen: Tidlig og forstærket sproglig indsats i dagtilbud, da de ønsker at sikre alle børn i Aarhus Kommune et godt dansksprogligt fundament for social trivsel og uddannelse.

Idet midlerne ønskes udmøntet børnenært ønsker forligspartierne med respekt for det lokale råderum ikke at pege på konkrete indsatser; da det ønskes at alle relevante parter fra dagtilbuddene (ledelse og personale), faglige organisationer, uddannelsesinstitutioner m.fl., skal være med til at præge disse indsatser.

Forligspartierne er enige om investeringen på 15 mio. kr. i perioden 2013-2017, idet der i forbindelse med budget 2013-2016 i Børn og Unges budget afsættes serviceramme og likviditet på 4 mio. kr. i 2013, 3 mio. kr. årligt i 2014-2016 og 2 mio. kr. i 2017.

Forligspartierne er enige om at byrådsindstillingen danner grundlag for den sprogstimulerende indsats for børn med dansk som andetsprog i de aarhusianske dagtilbud.

Socialfaglige kompetencer i lokaldistrikter

Børn og Unge fik i det seneste budgetforlig opdraget med at følge udviklingen i brug af skolesocialrådgivere/socialrådgivere på skolerne. Status er, at der i øjeblikket er fire medarbejdere ansat som skolesocialrådgivere, heraf er en i fleksjob. Skolerne finansierer samlet 30 timer. De er p.t. alle anvendt i Vest.

I opfølgningen har det vist sig, at en anden model muligvis kan have større effekt, og som forligspartierne ønsker at se på bæredygtigheden af. I forbindelse med "Nytænkning af Inklusion", hvor Tilst er udviklingsområde, igangsættes der derfor et pilotprojekt, hvor socialrådgiverbetjeningen reorganiseres. Betjeningen tænkes todelt, således at den forebyggende, lokale rådgivning adskilles fra den fremskudte myndighed. Pilotprojektet skal give erfaringer med, hvordan denne todeling i praksis kan gennemføres. Den forebyggende lokale rådgivning kan varetages af personer med socialfaglige kompetencer.

Afhængig af udfaldet af pilotprojektet, tænkes modellen bredt ud over hele byen til de lokaldistrikter/skoledistrikter, som Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse i fællesskab vil pege på har et behov. Herunder belyses muligheden for udbredelse til dagtilbudsområdet.

ABA

På baggrund af positive projekterfaringer fra 2007-2010 med et ABA-tilbud for børn med autistiske vanskeligheder i Aarhus Kommune, besluttede byrådet i budgettet for 2012, at erfaringerne med ABA-metoden indarbejdes i de specialpædagogiske tilbud. Det betyder målrettet formidling af erfaringer og supervision til de tilbud, hvor ABA-metoden er relevant i forhold til det pædagogiske arbejde med inklusion af børn med autistiske vanskeligheder.

Det er i 2012 konkret sket ved, at Børn og Unge har ansat medarbejdere med konkrete ABA-kompetencer til løsning af supervisionsopgaver relateret til de tilbageværende børn fra ABA-projektet. Derudover indgår de i den øvrige specialpædagogiske opgaveløsning samt supervisionsopgaver for hjemmetræningsbørn i ABA-forløb etableret efter serviceloven og forankret hos Handicapcentret i Sociale forhold og Beskæftigelse.

På baggrund af ovenstående anser forligspartierne det for vigtigt, at der fremover sker en forsættelse af det gode samarbejde mellem Sociale Forhold og Beskæftigelse og Børn og Unge. Samarbejdet gælder blandt andet for supervision af hjemmetræningsbørn i ABA-forløb

etableret efter serviceloven, samt videreudvikling af helhedstækning ift. barnets samlede tilbud. Dette indebærer især at supervisionsforløbene fortsættes i et tæt samarbejde mellem institutioner og forældre.

Forligspartierne ønsker, med udgangspunkt i etableringen af ABA-supervisionsfunktionen i Børn og Unge, iværksættelse af en fremadrettet formidling af erfaringer med og muligheder i brugen af ABA-metoden i skoler og institutioner.

Et styrket fritids- og foreningsliv

Forligspartierne er enige om, at spørgsmålet om en ændret budgettildeling på FU-området afklares ultimo 2012.

Forligspartierne er enige om, at forslaget om styrket fritids- og foreningsliv i de udsatte bydele imødekommes. Det indebærer bl.a. at der etableres et tæt og tværgående samarbejde på centralt og decentralt niveau mellem Børn og Unge, Sport og Fritid, Socialafdelingen og Sundhedsafdelingen, sammen med eksterne samarbejdspartnere

Socialområdet

Afvikling af ventelisten til botilbud for borgere med handicap

Forligspartierne lægger stor vægt på at afvikle den eksisterende venteliste til botilbud for voksne med handicap, hvor i alt 118 borgere lige nu venter på det botilbud, de er visiteret til. Der afsættes derfor driftsmidler på 17,5 mio. kr. i 2013 og 2014, 19,5 mio. kr. i 2015 og op til 27,5 mio. kr. i 2016 og frem. I sammenhæng hermed afsættes anlægsmidler i 2013-2015 på i alt 37,6 mio. kr. til etablering af det nødvendige antal pladser i eget regi.

Med dette markante budgetløft til området vil alle borgere på ventelisten have et permanent tilbud til rådighed pr. 1. januar 2016. I den mellemliggende periode vil der blive stillet relevante ventetidsløsninger til rådighed efter en dialog med de ventende borgere og disses pårørende. Der er enighed om, at de borgere der har ventet længst, tilbydes en midlertidig bolig først, og at borgerne på den nuværende venteliste er garanteret et tilbud om en plads, når de nyetablerede tilbud er færdige, uanset om man vælger at tage imod et midlertidigt tilbud i etableringsfasen.

Ventelisten til botilbud for voksne med handicap er vokset støt – særligt siden strukturreformen i 2007, hvor kommunerne overtog det fulde finansierings- og forsyningsansvar på det specialiserede socialområde. Stigningen i antallet af ventende borgere er et resultat af, at tilgangen af borgere til området væsentligt har oversteget den gene-

relle befolkningsudvikling i kommunen. Sammenholdt med den tætte økonomiske styring, som har været nødvendig på socialområdet både i Aarhus og på landsplan igennem de seneste år, har det ikke været muligt at nedbringe ventelisten indenfor den afsatte økonomi på området.

Med det vedtagne budgetløft ønsker forligspartierne at tage yderligere skridt i retning af at gøre Aarhus til en attraktiv by for alle byens borgere uanset livsvilkår og lægger stor vægt på, at det i en ambitiøs by med vedvarende vækst og plads til forskellighed er muligt at tilbyde boliger til byens borgere med handicap uden unødigt ventetid.

Overførsel af boliger fra Sundhed og Omsorg til socialområdet

I forbindelse med udarbejdelse af Sundhed og Omsorgs boligplan har der været dialog om mulighederne for at Sociale Forhold og Beskæftigelse overtog enkelte mindre og i nogle tilfælde utidssvarende boligenheder.

Der er i den forbindelse opnået enighed om, at Sociale Forhold og Beskæftigelse overtager anvisningsretten til et antal almene boliger – dette er beskrevet i Sundheds og Omsorgs boligplan – etape 2.

Sundhed og Omsorg ønsker endvidere at sælge Møllegården og Provstebakken 4a-k. Sociale Forhold og Beskæftigelse kan anvende Møllegården efter nødvendig ombygning som delvis substitut for en ny handicapinstitution for børn og unge. Samtidig vil Møllegården delvis kunne benyttes som botilbud til nedbringelse af ventelisten indenfor Voksenhandicap. Provstebakken 4a-k vil kunne benyttes til løbende tilpasning af Sociale Forhold og Beskæftigelses boligmasse indenfor Socialt Udsatte Voksne.

Forligspartierne er på den baggrund enige om, at ejerskabet til de to ejendomme overgår til Sociale Forhold og Beskæftigelse. Som led heri overføres der fra og med 2013 permanent budget og økonomisk ramme fra Socialforvaltningen til Sundhed og Omsorg på 1,0 mio. kr. Sociale Forhold og Beskæftigelse afholder selv den forventede udgift på 7 mio. kr. til ombygning af Møllegården til de nye formål.

Videreførelse af dele af Hjemløseplanens indsatser

Regeringen afsatte som led i satspuljeaftalen for 2008-2011 en pulje på 500 mio. kr. til at reducere omfanget af hjemløshed i Danmark. Aarhus Kommune var én af i alt otte kommuner, som fik tildelt midler fra den nationale Hjemløsestrategi med henblik på at afprøve en række metoder og værktøjer i praksis. Formålet med den nationale strategi har været at styrke indsatsen overfor målgruppen samt at afprø-

ve den samlede palet af metoder fordelt på de 8 kommuner og efterfølgende analysere og konkludere på de opnåede resultater. Puljemidlerne på området udløber med udgangen af august 2013.

Forligspartierne lægger stor vægt på at videreføre udvalgte dele af Hjemløseplanens indsatser og afsætter derfor allerede nu 0,8 mio. kr. i 2013 og 1,5 mio. kr. årligt i 2014 og frem. Med den permanente bevilling til området har forligspartierne ønsket at tage hul på udfordringen omkring videreførelsen af indsatsen efter udfasningen af projektmidler fra den nationale hjemløsestrategi.

I takt med at de løbende evalueringer af den nationale strategi udarbejdes af SFI og Rambøll, forventer forligspartierne, at der frem mod forhandlingerne om budgettet for 2014-2017 foreligger et solidt grundlag for at træffe beslutning om det fremadrettede indhold og niveau for Aarhus Kommunes indsats på området for hjemløse og særligt socialt udsatte borgere. Der ønskes i den forbindelse lagt vægt på de indsatser og metoder, som har vist den største effekt på landsplan i projektperioden.

Borgerstyret personlig assistance (BPA)

Forligspartierne er enige om at BPA-området gøres styrbart fra og med 2013 i henhold til anbefalingerne anført i analysen herom. Forligspartierne lægger i den forbindelse vægt på, at samarbejdet omkring tilbud til de yngre handicappede mellem Sundhed og Omsorg og Socialforvaltningen skal understøtte ønsket om etablering af alderssvarende tilbud til målgruppen, samtidigt med at begge afdelinger har hensigtsmæssige økonomiske incitamenters i den løbende opgave- og ansvarsfordeling.

For nogle af de borgere der i dag har en BPA-ordning vil ændringerne på området medføre behov for andre tilbud. I det omfang dette giver anledning til merudgifter i Sundhed og Omsorg, er forligspartierne enige om, at disse finansieres med 1/3 fra hver af de to afdelinger samt kassen. Til finansiering af kassens andel afsættes en merudgiftsreserve på 2,3 mio. kr. årligt i 2013 og frem.

Som led i det igangsatte styreforms- og strukturarbejde gennemføres der bl.a. en analyse af samarbejdsfladen mellem socialområdet og ældreområdet. Analysen vil have fokus på styrker og svagheder i forhold til samarbejdsflader og snitflader ved den nuværende og alternative modeller for organisering. Forligspartierne er enige om, at der i forlængelse af analysen skal sikres en entydig ansvars- og opgavefordeling på voksenområdet – herunder voksenhandicapområdet. Forligspartierne er samtidigt enige om, at der skal ske en vurdering af de

afledte økonomiske effekter ved overførsel af BPA til det styrbare område samt hvordan budgetmodellerne på henholdsvis social- og ældreområdet skal korrigeres herfor i 2014 og frem.

Socialområdets gæld

I budgetforliget for 2012-2015 fremgik det, at der frem mod vedtagelsen af budgettet for 2013 skulle ske en vurdering af socialområdets gæld – herunder blandt andet mulighederne for hel eller delvis gælds-sanering.

Ved indgangen til 2012 var socialområdets økonomi i balance, ligesom det på nuværende tidspunkt forventes, at området kommer ud med et mindreforbrug i 2012.

Med henblik på at opnå et mere robust beslutningsgrundlag er forligspartierne enige om, at området gives fortsat rentefritagelse i 2013 og at der i forbindelse med budgetlægningen for 2014 træffes beslutning om en varig løsning. Rentefritagelsen i 2013 udgør et beløb i størrelsesorden ca. 10 mio. kr.

Permanent løft til den tidlige indsats for udsatte børn og unge

Småbørnsteamet blev etableret i slutningen af 2008 med henblik på at styrke den tværfaglige sagsbehandling på gravid- og småbørnsområdet. Målgruppen for indsatsen er familier, hvor der enten forud for eller umiddelbart efter fødslen opstår mistanke om utilstrækkelig forældrekompetence. Forligspartierne lægger stor vægt på at videreføre Småbørnsteamet efter udløb af den midlertidige finansiering på området.

I 2008 blev ligeledes etableret en midlertidig indsats, som skulle imødegå et kraftigt forhøjet kriminalitetsniveau i Vestbyen, herunder gaderøverier i området i og omkring Gellerup/Tovshøj. Forligspartierne er enige i, at fundamentet og dermed succesen for det kriminalitetsforebyggende arbejde i Vestbyen og i andre byområder er det tværfaglige, helhedsorienterede samarbejde mellem normalsystemet i Børn og Unge (skoler, fritids- og ungdomsskoletilbud, opsøgende medarbejdere), Socialforvaltningens ungerådgivere (herunder Specialteamet) og politiet. De særlige erfaringer fra Specialteamet med et tæt og intensivt samarbejde mellem de unge og deres familier og de metoder, der er anvendt, videreføres i tilpasset form til at udgøre en bydækkende indsats.

Med videreførelsen af de to indsatser understøttes og videreføres den igangværende bevægelse fra stationære tilbud til mere ambulante tilbud med et tydeligt forebyggende sigte. Videreførelsen af småbørns-

teamet og udbredelsen af specialteamets indsatser og metoder finansieres som led i Sociale Forhold og Beskæftigelses udmøntning af rammereduktionerne i Budget 2013-2016. Der er tale om en permanent investering med henblik på at undgå dyrere anbringelser af børn og unge senere i opvæksten - og indsatserne skal således ses som et af flere tiltag i retning af forebyggelse frem for anbringelse.

Akut-boliger - boliger til særligt udsatte borgere

Aarhus kommune disponerer over hver 4 ledige bolig i det almene boligbyggeri til sociale formål. Dermed løser kommunen i tæt samarbejde med de almene boligforeninger de væsentligste boligproblemer. Der kan imidlertid konstateres et stigende behov for boliger til særligt udsatte – herunder borgere med et akut behov for bolig. Forligspartierne er enige om at dette behov skal søges løst i en kommende aftale med de almene boligforeninger. I aftalen skal der tages hensyn til boligbehovene hos forskellige borgergrupper (særligt socialt udsatte, unge m.fl.)

Kvindehuset i Aarhus

Forligspartierne ønsker fortsat at gøre en særlig indsats i forhold til integration af kvinder med indvandrerbaggrund. I Kvindehuset i Aarhus er fokus netop på integration af nydanske kvinder i det danske samfund. Dette gøres blandt andet gennem sociale, kulturelle og kreative aktiviteter samt formel undervisning i eksempelvis dansk. Aktiviteter der alle er med til fremme integrationen, herunder understøtte medlemmernes uddannelses- og arbejdsliv. Forligspartierne afsætter derfor 250.000 kr. årligt i perioden 2013-2016 som tilskud til Kvindehuset i Aarhus.

Børn, Unge og Sorg

Forligspartierne ønsker at fortsætte støtten til den frivillige organisation Børn, Unge og Sorg – en organisation som yder et stort arbejde i forhold til gratis rådgivning og støtte til børn og unge op til 28 år, hvis forældre eller søskende er alvorligt syge eller afdøde. Der afsættes på den baggrund 250.000 kr. årligt i perioden 2013-2016 som tilskud til Børn, Unge og Sorg

Det tekniske område

Vintertjeneste

Forligspartierne er enige om, at vintertjenesten fra og med budget 2013-2016 bliver gjort styrbart, og at der indføres en reguleringsmodel for vintertjenesten baseret på vejrforhold, som beskrevet i analysen herom.

Forligspartierne er ligeledes enige om, at løfte budgettet til vintertjeneste med 3 mio. kr. i 2013 og frem, og at det vedtagne budget for 2013 herefter udgør udgangspunktet for reguleringsmodellen. De nødvendige tilpasninger af serviceniveauet udmøntes i form af revideret vinterregulativ. Teknik og Miljø fremsender snarest en indstilling til byrådet herom.

Behov for at nedjustere servicen i de grønne områder

Benyttelsen af byens grønne områder har aldrig været større end i dag, og udviklingen forventes at fortsætte i de kommende år – også i takt med, at byen vokser.

Benyttelsesniveauet og det afledte slid, tilførsel af nye grønne arealer uden budget til afledt drift samt et utilstrækkelig vedligeholdelsesbudget har givet en drift i ubalance.

I lyset af kommunens begrænsede økonomiske råderum er forligspartierne enige om, at det er nødvendigt at nedjustere servicen i de grønne områder.

Forligspartierne lægger i forbindelse hermed vægt på fortsat tilgængelighed til byens grønne områder – blandt andet som en vigtig del af den samlede sundhedsindsats. Justeringen af servicen sker således i form af færre vejtræer, bede, buske og hække samt reduceret affaldsindsamling og græs slåning.

For delvis at opfylde behovet for akut vedligeholdelse af den grønne infrastruktur afsætter forligspartierne 11 mio. kr. i 2013. Endvidere er der enighed om, at midler fra salg af stillepladser, Sølyst og Skovri-derboligen overføres til den akutte vedligeholdelse.

Bedre fremkommelighed i trafikken

Forligspartierne er enige om, at en velfungerende trafikal infrastruktur er en afgørende forudsætning for en funktionsdygtig og dynamisk by og for fortsat vækst. Forligspartierne er derfor enige om, at der skal arbejdes målrettet for en tilfredsstillende trafikafvikling inden for rammerne af det eksisterende vejnet.

Udviklingen af byen, herunder omdannelsen af bynære områder, har store konsekvenser for trafikafviklingen i byen. Trafik og Veje har derfor etableret en trafikovervågning for at kunne vurdere fremkommeligheden.

Forligspartierne er enige om, at der skal gennemføres de nødvendige mindre og punktvis ombygninger og reguleringer for at afhjælpe

eventuelle "flaskehalse" på det eksisterende vejnet. Indsatsen kan også omhandle udbygget trafikovervågning, optimering af signalanlæg samt rejsetidsinformation til brugere af kollektiv trafik og til bilister.

Forligspartierne afsætter derfor en "fremkommelighedspulje" på 10 mio. kr. i 2013 og 5 mio. kr. årligt fra 2014. Puljen udmøntes i forbindelse med det årlige anlægsprogram på infrastrukturområdet.

Øget vedligeholdelse af broer og fortove

En forudsætning for en tilfredsstillende trafikafvikling er også at sikre vedligeholdelsen af den eksisterende infrastruktur. Analyser har vist, at der ikke er afsat tilstrækkelige midler til vedligeholdelsen i det nuværende budget. Blandt andet er der konstateret et efterslæb på vedligeholdelsen af broer, fortove og cykelstier.

Forligspartier afsætter derfor 5 mio. kr. i 2013 og 5 mio. kr. i 2014 til istandsættelse af Ringgadebroen i 2013-2014 samt 3 mio. kr. årligt fra 2014 til vedligeholdelsen af broer og fortove.

Vejafvandingsbidrag

Aarhus Kommune afregner p.t. et vejafvandingsbidrag til Aarhus Vand A/S på ca. 12 mio. kr. årligt. Kommunen har samtidig anmeldt en anden beregningsmetode for bidraget over for Forsyningssekretariatet, der er tilsynsmyndighed på området. Hvis der opnås accept heraf, kan bidraget nedsættes med ca. 4,5 mio. kr. årligt. Forsyningssekretariatet har oplyst at man forventer at træffe en afgørelse i 2012.

Forligspartierne er enige om, at de midler, der eventuelt kan frigøres ad denne vej, skal forblive på vejområdet.

Nedklassificering af offentlige veje

I Aarhus Kommune er der forskel på, hvorledes i øvrigt ensartede veje er klassificeret. Dette er udelukkende historisk betinget. Nedklassificering af offentlige veje til private fællesveje kan ses som en metode til at opnå en harmonisering af tilstandene på vejområdet. Forligspartierne er enige om, at emnet skal være et tema på den kommende anlægskonference.

Grøn pulje

Forligspartierne ønsker at afsætte en pulje på 0,7 mio. kr. i 2013 og 1,3 mio. kr. i 2014 og frem med midler til grønne aktiviteter. Midlerne skal øremærkes til blandt andet grønne bymiljøer, klimatilpasning, vertikal forgrønning, anlæg af taghaver, urban gardening og forøgelse af biodiversitet.

Elektrificering Fredericia - Aarhus

Forligspartierne tilkendegiver et fortsat fokus på elektrificering af strækningen Fredericia – Aarhus.

Mulighederne for en bypark

Spørgsmålet om en bypark mellem Rådhuset og Musikhuset har tidligere været drøftet i byrådet. Senest blev der præsenteret et forslag ifm. anlægskonferencen. Forligspartierne anmoder Teknik og Miljø og Kultur og Borgerservice om at udarbejde en vurdering af de forskellige muligheder for at udnytte byrummet på baggrund af de positive erfaringer fra Aarhus Festuge.

Digitalisering af byggesagsområdet

Forligspartierne ønsker at arbejde for en fuld digitalisering af byggesagsbehandlingen. Det skal både ske for at honorere de statslige og kommunale effektiviseringskrav, der retter sig mod dette administrative område, men også for at leve op til borgernes og erhvervslivets interesse for at kunne tilgå byggesager, sagsforløb m.v. via internettet.

Teknik og Miljø gennemfører en række initiativer på området i perioden frem mod 2016, herunder implementering af NemID som adgangsgangform via internet, samt internetservice for ansøgere, der herved kan få oplyst sagens status og se dens dokumenter. Indsatsen finansieres ved brug af 8 mio. kr. af Planlægning og Byggeris opsparring og indenfor den forbrugsmulighed Teknik og Miljø samlet set tildeles i 2013.

Kultur og fritid

Videreførelse af midlertidige kulturbevillinger samt ICORN

Der afsættes en ramme på 7,4 mio. kr. i 2013 og derefter 1,2 mio. kr. årligt til kulturområdet til og med 2016. Rammen udmøntes i 2013 til videreførelse af de midlertidige kulturbevillinger i ét år. En eventuel videreførelse af disse drøftes i forbindelse med udarbejdelsen af en ny kulturpolitik.

Forligspartierne er enige om at afsætte 800.000 kr. til teatret Katapult fra 2013 og frem. Derudover afsættes 400.000 kr. årligt fra 2013-2016 til ICORN.

Aktivitet i Multimediehuset

Forligspartierne ønsker at sikre den fremtidige drift i 'Multimediehuset' fra det tages i brug ultimo 2014. Dermed kommer 'Multimediehuset' til

at indeholde de aktiviteter og servicetilbud til borgerne, som bygningen er opført til at tilbyde.

På den baggrund afsættes 3 mio. kr. i 2014 og 4 mio. kr. i 2015 og frem til driften af biblioteksdelen i Multimediehuset.

Kultur og Borgerservice har sammen med indstillingen fremlagt en analyse af mulige partnerskaber i Multimediehuset. Forligspartierne forudsætter, at Kultur og Borgerservice arbejder videre med analysen med det udgangspunkt, som fremgår af budgetforliget for 2012 – herunder mulig økonomisk synergi. Endvidere skal indtænkes andre mulige synergieffekter.

Etablering af fritids- og idrætsfaciliteter

Befolkningstallet i Aarhus Kommune forventes at stige med ca. 60.000 indbyggere i løbet af de kommende 20 år. Det vil skabe en større efterspørgsel efter fritids- og idrætsfaciliteter. Et af hovedmålene i Aarhus Kommunes sports- og fritidspolitik er, at der skal skabes attraktive og gode faciliteter til ethvert formål. Fysisk aktivitet er også et centralt emne i kommunens nye sundhedspolitik

Byens vækst vil kræve nye investeringer i fritids- og idrætsfaciliteter. Forligspartierne forøger derfor den eksisterende pulje til idræts- og fritidsfaciliteter permanent med 2,0 mio. kr. fra og med 2013. Beløbet skal prioriteres indenfor områderne; arealerhvervelse, udbygning af indendørs fritids- og idrætsfaciliteter, etablering af nye fodboldbaner.

Ligeledes er forligspartierne enige om permanent at afsætte 0,3 mio. kr. i 2013 stigende med 100.000 kr. årligt i efterfølgende år til den medfølgende drift.

Afhjælpning af støjgener ved kunstgræsbaner

Der afsættes et rammebeløb på 2 mio. kr. - finansieret af uforbrugte anlægsmidler i Kultur og Borgerservice - til støjafskærmning m.v. ved kunstgræsbaner, hvor naboerne er generet af støj og lys. Den konkrete udmøntning af midlerne skal ske efter fælles indstillinger fra Teknik og Miljø og Kultur og Borgerservice efter involvering af naboer og idrætsforeninger.

Volvo Ocean Race

Henset til den aktuelle økonomiske situation er forligspartierne enige om, at der ikke kan tilvejebringes finansiering på op til 32 mio. kr. incl. fee til ansøgning og gennemførelse af Volvo Ocean Race.

"Store Robert"

Ved budgetforliget for 2012 tilkendegav forligspartierne, at Aarhus kommune var positivt indstillet overfor projektet, forudsat at der kunne sikres fuldstændig sikkerhed for, "at den lovede finansiering kan tilvejebringes af giveren".

Forligspartierne ønsker, at der snarest sker en endelig afklaring af projektet, og ønsker at den lovede finansiering dokumenteres af giver overfor Aarhus Byråd inden udgangen af 2012. Såfremt dette ikke bliver tilfældet, anser forligspartierne projektet "Store Robert" for afsluttet.

Flytning af Jydsk Væddeløbsbane

Jydsk Væddeløbsbane ligger på kommunale arealer, der er udlejet til formålet frem til 2030. Forligspartierne er enige om at væddeløbsbanen herefter skal flyttes. Gennem de seneste år er der drøftet en række forskellige udviklingsscenarier for området.

Forligspartierne er enige om at igangsætte et visionsarbejde omkring arealernes fremtidige brug. Samtidig indledes en kortlægning af egnede arealer i kommunen til etablering af en ny væddeløbsbane, og der udarbejdes en analyse af de økonomiske konsekvenser ved en flytning. Kultur og Borgerservice og Teknik og Miljø anmodes om at forelægge resultaterne for byrådet inden udgangen af 2014.

Eventpuljen

Eventpuljen har gjort det muligt at realisere en række store events i byen til gavn for både borgere, gæster og byens omdømme som en aktiv og attraktiv kulturby. Med henblik på at realisere og konsolidere en række markante og strategiske events, tilføres Eventpuljen 2,5 mio. kr. i 2013 og 2,5 mio. kr. i 2014.

Turistbetjening i Aarhus

Forligspartierne ønsker, at der - som supplement til den nuværende turistbetjening og i forbindelse med, at særligt mange gæster besøger byen i sommerperioden - etableres midlertidige mobile løsninger på turistbetjeningen på udvalgte lokaliteter. Forligspartierne er enige om at afsætte 250.000 kr. årligt fra 2013 til formålet. Derudover afsættes 250.000 kr. i 2013 til bl.a. en opdatering af den digitale platform. Den konkrete løsning fastlægges efter afslutning af den høring, der i øjeblikket er i gang.

Anlæg - Aarhus investerer i vækst

Anlægsniveauet i Aarhus Kommune er højt i budgetperioden 2013-2016. Nye store byggerier skyder frem og viser, at Aarhus er en by i vækst.

Størstedelen af investeringerne i perioden 2013-2016 har byrådet ved tidligere lejligheder prioriteret til konkrete anlægsprojekter. Samtidig giver den økonomiske krise begrænsede muligheder for at øge anlægsniveauet yderligere.

Forligspartierne er på den baggrund enige om at prioritere anlægsmidler til de allermest væsentlige behov frem til udgangen af næste byrådsperiode i 2017: Udbygning på dagpasningsområdet og skolerne, bygningsvedligeholdelse samt boliger til borgere med handicap.

Herudover ønsker forligspartierne at reservere likviditet i 2014 og 2015 til at gennemføre de driftsfinansierede anlægsinvesteringer, som indgår i helhedsplanen for Gellerup.

Forligspartierne er endvidere enige om, at der i forbindelse med budgetlægningen for 2014 skal udarbejdes et 10-årigt anlægsprogram for perioden frem til og med 2023. For også på længere sigt at kunne leve op til målsætningerne for udviklingen af Aarhus er det nødvendigt med et øget anlægsniveau. Forligspartierne er på den baggrund enige om gradvist at øge anlægsbudgettet – startende med yderligere 100 mio. kr. i 2016 og herefter stigende med 25 mio. pr. år til 200 mio. kr. ekstra i 2020.

Bygningsvedligeholdelse

Der afsættes 30 mio.kr. i hvert af årene 2016 og 2017 til øget vedligeholdelse af kommunens bygninger. Beløbet kommer oven i de ca. 150 mio. kr. årligt, der allerede er optaget til vedligeholdelse i den kommende 10-årsperiode.

Forligspartierne forventer herudover, at de massive investeringer i energirenoveringer vil bidrage til afhjælpning af vedligeholdelsesbehov.

Udbygning af daginstitutioner

Forligspartierne er enige om fortsat at sikre pladsgarantien til dagpasning. Der afsættes beløb til fuld imødekommelse af behovet i prognosen til og med 2015. I 2016 og 2017 afsættes 21 mio. kr. til yderligere udbygning i hvert af årene. Forligspartierne ønsker at revurdere

behovet - bl.a. ud fra udviklingen i efterspørgselsprocenten - i sammenhæng med den anlægsprioritering, der skal finde sted i forbindelse med budgetlægningen for 2014.

Udbygning af folkeskoler

Der afsættes beløb til fuld imødekommelse af behovet for lokaleudbygning på skoleområdet til og med 2017.

Botilbud

Som nævnt i afsnittet 'Afvikling af ventelisten til botilbud for borgere med handicap', har Aarhus Kommune lange ventelister på voksenhandicapområdet. For at nedbringe disse er det nødvendigt at øge anlægsinvesteringerne på området.

Almene boliger

Aarhus kommune har en stærk almen boligsektor, der sikrer at der i kommunens forskellige bydele er en variation i boligtyper. De almene boliger skaber mangfoldighed i befolkningssammensætningen, og er afgørende for at det er muligt for borgere med almindelige indkomster at bosætte sig i Aarhus kommune. Forligspartierne ønsker på den baggrund at afsætte yderligere 4 mio. kr. i 2013 til grundkapitaltilskud til byggeri af almene familieboliger.

Besjæling af plejehjem

At flytte ind i en plejebolig markerer ofte den sidste fase af livet. Med til den gode omsorg hører også behagelige omgivelser, farverighed, god æstetik samt liv og hyppige familiebesøg. Forligspartierne forslår, at samtlige Aarhus Kommunes plejehjem gennemgår et forskønnelseseftersyn, så både interiør og eksteriør understøtter tanken om hjemliggørelse, sjæl og gæstfrihed.

Konkret foreslår forligspartierne, at der afsættes en pulje på 13 mio. kr. i 2017 til forskønnelse og hjemliggørelse. Det foreslås også, at pårørende og relevante eksterne fagfolk inddrages. Sundheds- og omsorgsudvalgets medlemmer bliver rådgivende ved udmøntningen af puljen.

Nyt byggeri i Gellerup og kommunale arbejdspladser

Forligspartierne lægger vægt på, at der også laves markante nye investeringer udenfor Midtbyen. Byrådet har således principbesluttet, at der skal opføres et nyt byggeri i Gellerup, som bl.a. skal huse ca. 700 kommunale arbejdspladser. Visionen er, at byggeriet skal blive et aktiv for hele området og ikke kun et kontorhus, som er åbent i arbejdstiden. På denne måde skal byggeriet bidrage til at forandre Gellerup

og Toveshøj fra et udsat boligområde til en attraktiv bydel som beskrevet i Helhedsplanen for Gellerup og Toveshøj.

Forligspartierne er enige om, at byggeriet søges opført i et offentlig-privat samarbejde. Det sker både af hensyn til mulighederne for innovation og udvikling samt af likviditetsmæssige hensyn.

Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling er ansvarlige for at sikre det økonomiske grundlag for byggeriet. Mulighederne skal nu vurderes nærmere i en dialog med potentielle private investorer.

Byudvikling og infrastruktur

Trafikken i Aarhus forventes at vokse væsentligt i perioden frem mod 2030. Det skyldes både, at Aarhus som by vokser og får flere indbyggere og arbejdspladser, og at trafikken generelt vil fortsætte med at stige i både Aarhus og regionen omkring. Basisprognoserne peger på, at mængden af bilture vil vokse fra 1,3 mio. ture pr. døgn til omkring 2,0 mio. ture pr. døgn i 2030. Væksten på 0,7 mio. bilture pr. døgn svarer til en stigning på ca. 60 %. Ud over væksten i biltrafikken forventes antallet af ture i den kollektive transport, cykelture og gangture at stige fra 1,1 mio. ture pr. døgn til 1,7 mio. ture pr. døgn i 2030.

For at imødekomme de trafikale udviklinger, er der planlagt en række trafikpolitiske initiativer i Aarhus. Disse er bl.a. omtalt i rapporten *'Trafik i Aarhus 2030'*.

Parker og Rejs anlæg

Med anbefalingerne i *'Trafik i Aarhus 2030'* lægges der fremadrettet - m.h.t. kollektiv trafik og cykeltrafik - primært op til at prioritere indsats, der forbedrer mobilitet og fremkommelighed i det sammenhængende byområde. Det gælder blandt andet forbedring af muligheder for kombinationsrejser.

Forligspartierne anmoder Teknik og Miljø om i løbet af 2013 at fremsende en indstilling til byrådet med en nærmere konkretisering og prioritering af indsatsen. Forligspartierne ønsker i den forbindelse, at der udarbejdes en handlingsplan for etablering af Parker og Rejs anlæg. Anlæggene kan eksempelvis placeres ved Letbanens centrale standsningssteder og ved større centrale indfaldsveje.

Handlingsplanen skal blandt andet indeholde en vurdering af de funktionelle krav til anlæggene - mulighederne for at tilgodese såvel bil- som cykelparkering - mulighederne for finansiering samt mulighederne for at operere med henholdsvis betalingsparkering og gratis parke-

ring. Forligspartierne ønsker endvidere, at handlingsplanen omfatter en vurdering af, om Parker og Rejs anlæg med fordel kan etableres som et offentlig-privat partnerskab, i regi af Letbaneselskabet eller på anden vis kan organiseres i regi udenfor kommunen.

Vurderingen af de finansieringsmæssige muligheder i handleplanen skal ske under hensyntagen til reglerne om modregning i kommunens statstilskud for parkeringsindtægter over et vist niveau. Forligspartierne ønsker endvidere, at muligheden for finansiering af Parker og Rejs anlæg via parkeringsindtægter indarbejdes som et muligt scenarium i forslaget til en ny parkeringspolitik, der er under udarbejdelse i Teknik og Miljø.

Letbanens fremtidige etaper – VVM undersøgelser

Forligspartierne er enige om, at en udbygning af letbanesystemet er et væsentligt led i en styrkelse af en grøn og kollektiv transport i Aarhus.

Der er en forventning om, at letbanens 1. etape står færdig ved udgangen af 2016. Tre fremtidige etaper er i regi af letbanesamarbejdet detaljeret undersøgt i den såkaldte Fase 1-undersøgelse. Det er etaperne Aarhus – Hinnerup, Banegårdspladsen – Brabrand og Banegårdspladsen – Skanderborg. Da det er væsentligt at fastholde kontinuiteten i udbygningen af letbanesystemet, er forligspartierne enige om at igangsætte VVM i første omgang for etaperne til Hinnerup og til Brabrand. I den forbindelse har forligspartierne en forventning om, at både Staten, Region Midtjylland og Favrskov Kommune bidrager til både VVM-undersøgelse og de efterfølgende anlæg.

En VVM-undersøgelse på de to strækninger vurderes at koste ca. 10 mio. kr. for hver. Ud fra en foreløbig vurdering forudsættes det, at Aarhus Kommune betaler 1/7 af det samlede kommunale bidrag til Hinnerup-etapen (det kommunale bidrag er skønnet til 50%) og halvdelen af den samlede omkostning til Brabrand-etapen. På denne baggrund foreslår forligspartierne af der i årene 2013, 2014 og 2015 afsættes henholdsvis 1,15 mio. kr., 2,3 mio. kr. og 2,3 mio. kr. Udgiften finansieres af Trafik og Vejes opsparing – i 2013 indenfor den forbrugsmulighed Teknik og Miljø samlet set tildeles.

Forligspartierne er endvidere enige om, at Skanderborg-etapen skal medtænkes, men at der først arbejdes videre med en VVM for denne etape, når der er indgået aftaler om de to førstnævnte etaper.

Finansiering

Rammereduktioner

Rammereduktionerne som beskrevet i Magistratens budgetforslag gennemføres. Forligspartierne mødes og aftaler i enighed udmøntningen af rammebesparelserne.

Buffer

Bufferen til uafviselige udgifter udmøntes som angivet i budgetforslaget.

Investeringsmodeller

De ovennævnte investeringsmodeller på beskæftigelsesområdet udmøntes som angivet i den analyse af overførselsudgifterne, der er fremsendt sammen med budgetforslaget.

Tilskud fra særtilskudspulje

Det forudsættes, at Aarhus Kommune får et nettobidrag fra særtilskudspuljerne på 16 mio. kr. i 2014 samt 28 mio. kr. i hhv. 2015 og 2016. Det forudsætter, at Aarhus får samme tilskud som i 2013, samtidig med at bidraget til dele af puljerne forventes at bortfalde.

Nulfremskrivning i 2016

Nulfremskrivningen af budgetterne til varer og tjenesteydelser videreføres i 2016 efter de hidtidige principper.

Anlæg af sluse og højvandsbarriere finansieres af vandtakster

I forbindelse med byrådets vedtagelse af indstillingen vedr. klimatilpasning af Midtbyen blev der afsat finansiering til anlæg af en sluse og højvandsbarriere.

I regeringsaftalen for 2013 fremgår det, at vandselskaberne fra og med 2013 – via taksterne for afledning af spildevand - skal kunne understøtte de kommunale investeringer i forebyggelse af oversvømmelse. Da der endnu ikke er offentliggjort et lovforslag om ændringerne kendes den nærmere udmøntning af aftalen ikke. Forligspartierne er dog enige om, at anlægsudgifter og efterfølgende driftsudgifter til projektet kan forudsættes finansieret fuldt ud af Aarhus Vand. Der afsættes på den baggrund et indtægtskrav i budgettet på 22,4 mio. kr. i 2013 og 22,1 mio. kr. i 2014.

Forligspartierne er endvidere enige om, at den allerede afsatte finansiering til slusen (inkl. afsatte driftsmidler) indgår som finansieringsbidrag til nærværende budgetforlig.

Sygefravær / effekt af sundhedspolitikken

Forligspartierne finder, at det på baggrund af et styrket fokus på sygefravær vil være muligt at realisere besparelser på samlet set 6 millioner kroner årligt. Besparelserne fordeles på magistratsafdelingerne efter lønsum og svarer til 0,07 % af den samlede lønsum.

Besparelsen sikres ved fortsat fokus på initiativer til nedbringelse af sygefraværet, sundhed og sikring af et godt arbejdsmiljø. Der igangsættes ikke som følge af denne budgetaftale yderligere initiativer.

Oparbejdet overskud i Busselskabet

Forligspartierne kan konstatere, at der er en budgetmæssig ubalance vedrørende den kollektive busstrafik i Aarhus Kommune. Samtidig konstateres det, at der er opbygget et væsentligt driftsmæssigt overskud i Busselskabet Aarhus Sporveje, og at dette overskud i betydelig grad overstiger hvad der er nødvendigt af hensyn til at kunne imødegå uforudsete udgifter o.l. Forligspartierne er enige om, at dette skal rejses via Driftsrådet for Midttrafik, med henblik på at der snarest træffes nærmere aftale om principper for oparbejdelse af overskud. Forligspartierne forventer herved, at overskuddet kan nedbringes gennem nedsættelse af Aarhus Kommunes betalinger for 2013 med 10 mio. kr., samt at der fremadrettet kan undgås ubalancer på grund af for høje driftsudgifter i Busselskabet i 2014 og frem.

Ophør med byfornyelse

Forligspartierne er enige om ikke længere at afsætte midler til byfornyelse, som i dag alene omfatter bygningsforbedring. Forligspartierne lægger vægt på, at det er muligt at få tilskud til energirenovering på anden vis. Der spares 11 mio. kr. om året ved at ophøre med indsatsen.

Socialdemokratiets byrådsgruppe

Konservatives byrådsgruppe

Socialistisk Folkepartis byrådsgruppe

Venstres byrådsgruppe

Radikale Venstres byrådsgruppe